

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Petra Juliše

Předložená disertační práce byla vypracována Mgr. Petrem Julišem na katedře obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze pod vedením školitelky prof. JUDr. Moniky Pauknerové, CSc. v angličtině na téma Choice of law and jurisdiction in international commerce.

Obecně je třeba konstatovat, že práce je vypracována na aktuální téma, reaguje na současný prudký vývoj mezinárodního práva soukromého v EU (nařízení Řím II a Řím I), i v mezinárodním právu obecně (Haagská úmluva z r. 2005) a ač by se mohlo zdát, že je zadáno poměrně široce, disertant se zcela správně v práci soustředí jen na otázky přímo spojené s volbou práva a soudu, a to i z hlediska praktického (analýza čtyř konkrétních variant smluv o volbě soudu), a odmítá řešit otázky další a navazující, které by záběr práce nadbytečně rozšířily.

Většinu části věnované volbě rozhodného práva věnuje analýze této otázky v Římské úmluvě z r. 1980 (část 4.2-4.3) a Zprávě Giuliana a Lagardea, ale reaguje i na rozdíly, které přináší nařízení Řím I z r. 2008, které vstoupí v účinnost až v prosinci 2009 (bod 4.4); menší rozsah mu věnovaný je zdůvodněn novostí úpravy a neexistencí judikatury. Práce je psána přehledně a logicky, s velmi dobrou jazykovou dikcí, má celkem 156 stran a pracuje pečlivě s rozsáhlým rejstříkem odborné literatury a soudních rozhodnutí - přehled použité české i zahraniční odborné literatury na konci práce čítá 69 titulů, počet citovaných rozhodnutí anglických soudů je 42, citovaných rozhodnutí ESD je 15, celkový počet citací pod čarou je 460 (a autor s ním často a kriticky a tvůrčím způsobem pracuje), v přehledu chybí rozhodnutí českých soudů.

Disertace je zpracovaná v angličtině, což umožňuje autorovi uvádět vedle českého a evropského pojetí a úprav tématu především pojetí a úpravy anglo-americké s originální terminologií s řadou precedentů z této právní kultury, což zvyšuje plastičnost pohledu na danou problematiku a přináší inspirativní pohledy i z hlediska českého práva, resp. případné rozhodovací soudní praxe. Práce je z tohoto hlediska nepochybně odborným přínosem.

Téma práce je v češtině ne zcela přesně vyjádřené jako Volba rozhodného práva a místa řešení sporu v mezinárodním obchodu (anglickému výrazu „jurisdiction“ v kontextu obsahu disertace spíše odpovídá český „pravomoc soudů“, zejména podle dikce § 37 a násl. ZMPSP, ostatně sám disertant uvádí tento český ekvivalent na str. 18, popř. „volba soudu“ – sám autor to takto překládá v českém Shrnutí v kapitole 3, „volba sudiště“ aj.). Podobné překladové nekonzistence je možno najít na dalších místech, např. český ZMPSP autor překládá do angličtiny jako Act on Private International Law, tedy ztratilo se z názvu ZMPSP „mezinárodní procesní“ (str. 14). Jedná se obecně o problém rozdílů v terminologii a pojetí v anglickém a českém právu. Např. v anglické literatuře se chápe mezinárodní právo soukromé, tedy termín „Private International Law“ jen jako kolizní právo, neboť je chápáno jako synonymum pojmu „Conflict of Laws“ (např. North, P.,M.: Cheshire's Private International Law, Londýn, Butterworths), na což disertant upozorňuje v odkazu č. 10 pod čarou na str. 10, avšak české pojetí do mezinárodního práva soukromého řadí i přímé normy (např. Vídeňská úmluva o mezinárodní kupní smlouvě z r. 1980) a proto zde těžko může obstát tvrzení, že mezinárodní právo soukromé je totéž, co kolizní právo. Na druhé straně je právě snaha o práci s terminologií používanou v common law v kontextu českého práva velkým přínosem a z tohoto hlediska je určitě kladem, že byla práce zpracovaná v angličtině.

Autor tyto koncepční a terminologické rozdíly v disertaci uvádí, ovšem spíše jako juxtapozici, a i když si nečiní nárok na skutečnou komparaci, bylo by možno dotáhnout uvedení těchto rozdílů do vysvětlení komparativní metodou, což ve vlastní anglicky psané disertaci schází a je o něco zdařilejší v českém Shrnutí disertační práce. Je to patrné např. u rozlišování forem stanovení pravomoci soudů na „unilateral submission“ a „contractual submission“ (str. 28) a podobně i „promissory agreement“ a „agreement by conduct“ (str. 29) podle anglického práva, podobně jako rozdíl ve vyjádření projevu vůle při volbě práva a soudu mezi širším „consent“ a užším „agreement“. Tyto rozdíly oproti koncepci českého práva, které např. pro volbu soudu stanoví požadavek smlouvy, a to její písemné formy, však otevírají i významné otázky právně-teoretické, což je nepochybně pozitivum disertace a disertant by je mohl rozvést během obhajoby.

Přes správné nerozšiřování předmětu práce oproti tématu disertant některé otázky ze své práce vyřadil neprávem, např. nařízení Řím II (na str. 25) – to však v čl. 14 upravuje také volbu práva, i když se týká mimosmluvních závazkových vztahů. Na analýzu této otázky by se proto měl disertant také zaměřit při obhajobě.

Je určitě pravda, že přesný význam termínů užitých v dohodě o volbě soudu vyloží soud, který daný spor rozhoduje (str. 38), ale obecně to je otázka konfliktu jejich kvalifikace a bylo by zajímavé zmínit při obhajobě, jak k této otázce přistupují soudy kontinentálně-evropské či anglo-americké a zda je tento problém řešen rozdílně oproti smlouvám o volbě práva. Autor osvědčuje dobré porozumění anglo-americkému způsobu uvažování i problémům, které mohou vzniknout z aplikace zásady anglo-amerického práva před ESD (např. v otázce dohody o možnosti současné žaloby u dvou soudů a nejistoty její uplatnění před ESD podle čl. 27 a 34 (4) nařízení Brusel I), ale i naopak aplikace zásady, která je přípustná podle nařízení Brusel I, před soudem anglo-americkým, pokud je z hlediska anglo-amerického práva omezená (např. sjednání smluvní pokuty pro případ porušení dohody o volbě soudu), obojí str. 42-43. Je zajímavé také sledovat vztah českého a evropského práva, např. povinnou písemnou formu dohody o volbě soudu dle § 37 ZMPSP (str. 60) a naopak řešení této otázky podle nařízení Brusel I, jež autor podrobně rozebírá. Z hlediska vlivu volby práva na dohody o volbě soudu má ustanovení vylučující aplikaci na tyto dohody nejen Římská konvence, ale i nařízení Řím I. (str. 81). Autor zmínil problémy určení, která strana poskytuje charakteristické plnění podle Římské smlouvy u smluv v oblasti duševního vlastnictví (str. 108), avšak neuvedl její řešení. Autor uvádí i významnou otázku imperativních (mandatorních, resp. kogentních) ustanovení a správně zdůrazňuje „převažující“, „nadřazenou“ povahu imperativních norem podle čl. 7 Římské úmluvy a uvádí anglický výraz „overriding mandatory rules“ (na rozdíl od „normálních“ kogentních ustanovení podle čl. 3 (3) cit. úmluvy), který používá nařízení Řím I (str. 132 disertace), ale v jeho českém znění se uvádí jen „imperativní ustanovení“ (v čl. 9).

Přínos práce je především v uvádění rozdílných pojetí českého, evropského a anglického práva, analýza Římské úmluvy a rozdílů v nařízení Řím I, praktická doporučení na závěr jednotlivých analýz a zejména praktické rozборы příkladů formulací smluv o volbě soudu s doporučeními, jak předejít těžkostem. Mé připomínky k disertaci mají většinou jen ráz diskusní, což jen potvrzuje, že disertant v ní prokázal schopnost samostatné vědecké práce. Disertaci proto doporučuji přijmout k obhajobě a po úspěšném obhájení mu udělit titul Ph.D.

V Praze, dne 5.8.2009

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.

Opinion on the Dissertation of Mgr. Petr Juliš

The submitted dissertation has been elaborated by Mgr. Petr Juliš at the Department of Commercial Law at the Charles University in Prague under the guidance of Prof. JUDr. Monika Pauknerova, CSc. in English and on Choice of law and jurisdiction in international commerce.

Generally, it is to be said that the dissertation has been drafted on a recent topic whereby it responds to the rash development of the Private International Law in the EU (the Rome I and Rome II Regulation) and also of the Private International Law generally (The Hague Convention 2005). Although the topic can be seen as too wide, the candidate justly concentrates only on questions directly connected with the choice of law and jurisdiction, that also from a practical point of view (analysis of four specific types of choice of jurisdiction agreements), and rejects to solve further questions which would overextend the topic of the dissertation.

The largest part regarding choice of law is concerned with the analysis of the Rome Convention 1980 (Art 4.2-4.3) and the Guiliano and Lagarde Report but also with the differences brought by the Rome I Regulation 2008 which shall start to apply December 2009 (Art 4.4) whereby this part has a smaller extend due to the novelty of the regulation and lack of case law. The dissertation is well arranged and logically written (with good logic), very good language, has 156 pages in total and includes an extensive bibliography and case law index. The bibliography includes 69 Czech and foreign publications, number of cited English case law amounts to 42, ECJ case law amounts to 15 and there are 460 footnotes in total (whereby the author deals with these often in a creative and critical way). The index does not include any Czech case law.

The dissertation has been written in English thereby allowing the author to include, in addition to the Czech and European regulation of the topic, the Anglo-American regulation with original terminology and much common law case law which increases the flexibility of the view on the matter and brings inspiring regard also from the Czech law and decision practice point of view. The dissertation is, from this point of view, definitely a scholarly contribution.

The topic is translated, not absolutely precisely, as 'Volba rozhodného práva a místa řešení sporu v mezinárodním obchodu' (it would be more precise to translate the English term 'jurisdiction' as 'pravomoc soudů' that according to para 37 ff. of the ZMPSP whereby the candidate himself mentions this term on page 18 or the term 'volba soudu' in Chapter 3, or 'volba sudiště' etc.). Similar translation discrepancies may be found on other places as well, e.g. the Czech ZMPS is being translated into English as only 'Act on Private International Law', i.e. the part 'mezinárodní procesní' (page 14) has not been translated. This is due to general differences in terminology and understanding under the Czech and English laws. To give an example, English scholars understand Private International Law only as a law of collisions between law orders thereby similar to the term 'Conflict of Laws' (e.g. North, P.,M.: Cheshire's Private International Law, London, Butterworths). The candidate mentions that in footnote 10 on page 10. In contrary, Czech law includes under Private International Law also direct regulations (such as the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980) and therefore the stipulation that Private International Law is the same as Conflict of Laws cannot stand this test. On the other hand the dissertation is a big contribution as it tries to describe the common law terminology in the context of Czech law and therefore it is definitely positive that it has been written in English.

The candidate mentions these differences in terminology and concepts but only rather next to each other than trying to proceed with a real comparison. It would be possible to explain the differences by using the comparison method which is not present in the dissertation but is contained, in a small extend, in the Czech summary of the dissertation. This is obvious with e.g. the distinction between „unilateral submission“ and „contractual submission“ (page 28) and similarly at „promissory agreement“ and „agreement by conduct“ (page 29) according to English law and also the difference by expression of will by the choice of law and jurisdiction between the wider term „consent“ and narrower „agreement“. These differences to the Czech law approach, which stipulated the requirement of an agreement and its written form, introduces important theoretical topics which once again is definitely another positive of the dissertation and the candidate might amplify these at the advocacy.

It is necessary to emphasize that the candidate was in a difficult position regarding the terminology also as he used, to describe certain legal phenomenon, wider English terms as they are traditionally used at common law which then do not fulfil the requirement of Czech law that anticipates precise terminology and conception bases.

Although the candidate correctly does not widen the topic of the dissertation, he falsely did not include certain matters, e.g. the Rome II Regulation (on page 25) which also regulates choice of law in its Art 14 although it is concerned with non-contractual relationships. The candidate shall therefore concentrate on this matter during the advocacy.

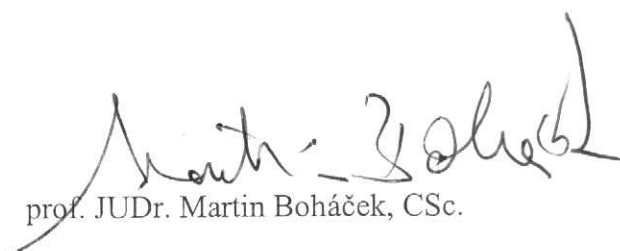
On the one hand the definition of the „whole dispute resolution agreement“, which the candidate mentions at the top of page 36, is narrower and corresponds to the topic of the dissertation which deals only with disputes to be solved by courts. On the other hand a dispute may be generally solved alternatively, i.e. the dissertation does not deal with how to solve any dispute, but only how to solve disputes at court.

It is certainly true that the exact meaning of terms used in the agreement on choice of jurisdiction shall be determined by the relevant court (page 38). Nevertheless, it is a question of conflict of their qualification and it would be interesting to mention, at the oral advocacy, how the continental-European or ‘Anglo-American’ courts approach this matter and whether this is being solved differently for choice of law agreements. The candidate proves his good understanding of the ‘Anglo-American’ way of thinking and related problem which may arise not only from the application of certain Anglo-American notions at the ECJ (e.g. the question of agreement on the possibility of suing at two courts at the same time and the uncertainty of its application at the ECJ according to Arts 27 and 34(4) of the Brussels I Regulation) but also from certain notions possible under the Brussels I Regulation at an ‘Anglo-American’ court in case it is forbidden by ‘Anglo-American’ law (e.g. agreement on contractual penalty in case of breach of a choice of jurisdiction agreement), both at page 42-43. It is also interesting to follow the relationship between Czech law and European law at e.g. the obligatory written form of the choice of jurisdiction agreement according para 37 of the ZMPSP (page 60) and the solution brought by the Brussels I Regulation which is analysed in detail by the candidate. Regarding the influence of the choice of law agreements on the choice of jurisdiction agreements, not only the Rome Convention but also the Rome I Regulation include the provision on its non-appliance to these agreements (page 81). The candidate mentioned the problems with determining which party provides the characteristic performance according to the Rome Convention by agreement concerning intellectual property (page 108) but has not mentioned its solution. The candidate also mentions the important problem of mandatory rules and correctly emphasizes the ‘overwhelming’, ‘imperative’ character of mandatory rules under Art 7 of the Rome Convention and mentions the English term „overriding mandatory rules“ (in contrast to ‘norma’ mandatory rules under Art 3(3) of the mentioned convention)

which is being used by the Rome I Regulation (page 132 of the dissertation) whereby in its Czech wording only the term „imperativní ustanovení“ (Art 9) is being used.

The dissertation's contribution may be seen above all in the introduction of different approaches of Czech, European and English laws, analyses of the Rome Convention and its differences to the Rome I Regulation, practical recommendations after each analysis and in particular the practical analysis of examples of choice of jurisdiction agreements with advices how to avoid any possible difficulties. My remarks on the dissertation are there in most of the cases only to encourage discussion which only confirms that the candidate proved in the dissertation that he is capable of autonomous scientific research. Therefore, I recommend the dissertation for oral advocacy and after the successful advocacy to award the candidate the Ph.D. title.

In Prague on 5.8.2009

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.